

štev. 41.844 kot neosnovano, češ da ima na osnovi §§ 23, 29. in 84. zakona o ljudskih šolah (zljš) pravico do stanovanja ali stanarine le državni učitelj ali učiteljica ljudske šole, ne pa tudi otroška vrtarica, da pa ta stanarina prosilci tudi zato ne pripada, ker se odločba državnega sveta ne more nanašati na čas pred 21. decembrom 1938., ko je tudi državni svet bil mnenja, da učiteljska poročena z neučiteljem sploh nima pravice do stanarine.

Prigovor N. N. zaradi te odločbe je mestni svet s sklepom z dne 12. oktobra 1939. zavrnil kot neosnovan iz istih razlogov kakor mestno poglavarstvo prošnjo, o čemer je bila N. N. obveščena s pismenim odpravkom z dne 7. novembra 1939. I-4, No. 46.315/6.

Ko je N. N. zaradi tega sklepa mestnega sveta vložila pritožbo na kr. bansko upravo, je le ta z odločbo z dne 12. februarja 1940. IV., 596/1., ugodila in izrekla, da je otroško vrtarico smatrati za učiteljico, za katero velja § 84. in 174. zljš in da pripada tožiteljici zaprosena stanarina tudi iz razlogov odločbe obče seje državnega sveta z dne 2. decembra 1938., št. 32.605/38.

Po razlogih te odločbe se s pojmom ljudske šole in učitelja v njej ne bavijo določbe §§ 23, 29. in 84. zljš, ampak je ta pojem opredeljen v § 7. zljš, ki pravi, da so ljudske šole tudi otroški vrtci. Zato pripadajo pritožiteljici v materialnem pogledu isti prejemki kakor drugim ljudsko-šolskim učiteljem, torej tudi stanarina.

Odločbe občnih sej državnega sveta so pa obvezne za upravno sodstvo. Njihov pomen je prav v tolmačenju zakona. Zakon pa je treba tolmačiti kot tak in od tlej, ko je stopil v veljavo.

Zoper to odločbo je potem vložila mestna občina ljubljanska pravočasno tožbo na pravno sodišče, v kateri predlaga nje razveljavljenje iz naslednjih razlogov:

1. V § 84. zljš je priznana stanarina samo učiteljem ljudskih šol. Pojma učitelja ljudske šole pa ne daje § 7. zljš, na katerega se sklicuje toženo oblastvo, ampak § 48. zakona o učiteljskih z dne 12. septembra 1929., št. 1415/103., v katerem je rečeno: Kandidat, ki opravi učiteljski diplomski izpit, pridobi kvalifikacijo za učitelja ljudske šole. N. N. pa nima diplomskega izpita za učiteljico, ampak je dovršila le tri razrede meščanske šole in prebila izpit za samostojno otroško vrtarico. Vrh tega so v § 73. zljš zamišljeni dve vrsti otroških vrtaric: Take z učiteljsko šolo, ki so razen tega napravile izpit za otroško vrtarico, in take, ki nimajo popolne učiteljske kvalifikacije. Razlika je potem tudi v napredovanju. Medtem ko morejo prve napredovati do VI. položajne skupine, napredujejo druge le do VII. položajne skupine.

Kr. banska uprava vsega tega ni upoštevala in tako kršila zakon.

2. Tudi naziranje kr. banske uprave, da velja tolmačenje državnega sveta, dano k § 84. zljš od dneva veljave zakona, nima osnove v zakonu. Odločbe občnih sej državnega sveta namreč nikdar ne veljajo za nazaj, kakor tudi ne zakoni, če to ni izrecno navedeno. Sklep obče seje državnega sveta z dne 21. decembra 1938., št. 32., 605/38., pa nima take klavzule.

Upravno sodišče je o tožbi razmotrivalo takole:

K tožbi točka 1.
V našem primeru je sporno, ali je N. N. kot otroško vrtarico z nepopolno učiteljsko kvalifikacijo smatrati za ljudskošolsko učiteljico iz § 84. zljš ali ne. Mestna občina ljubljanska trdi, da ne, medtem ko je kr. banska uprava nasprotnega mnenja.

Prav ima kr. banska uprava.

Če je določba o stanarini v zakonu o ljudskih šolah, potem je treba predvsem v tem zakonu dobiti pojem učitelja državne ljudske šole, ki mu pripada stanarina. To tem preje, ker ima ta zakon v VI. poglavju posebne določbe o osebah, ki poučuje na državnih ljudskih šolah. Tu so v §§ 70. in 76. določbe o vrstah učiteljskega in njegovi izobrazbi in so v § 73. navedene kot vrsta učiteljskega otroške vrtarice, in sicer brez razlike s popolno in nepopolno učiteljsko kvalifikacijo. Da je šteti otroške vrtarice med učiteljice ljudskih šol, izhaja še posebej iz določb §§ 70. in 76. zljš. V prvi določbi je rečeno, da vsem državnim ljudskim šolam, med katere spadajo po § 7. zljš tudi otroški vrtci, poučujejo učitelji in strokovne osebe, v drugi je pa povedano, da se smejo za pojedine strokovne predmete zlasti v nižjih ljudskih šolah, postavljati strokovno naobrazene osebe kot honorarni učitelji. Ker otroške vrtarice niso strokovne osebe, more veljati samo za učiteljice. Če so pa to, jim gre tudi stanarina po § 84. zljš.

Ni pa tudi sprevideti razloga, zakaj ne bi imela otroška vrtarica s popolno učiteljsko kvalifikacijo pravico do stanarine, ona z nepopolno pa ne, če opravljata službo v enakih razmerah. Namen zakonske določbe § 84. zljš je vendarle ta, preskrbeti učnemu osebju na ljudskih šolah stanovanja, na deželi v naravi, po mestih in trgih po akvivalentu v denarju. Stanovanje pa potrebuje vsaka učna oseba brez ozira na kvalifikacijo.

K tožbi točka 2.

Kar se tiče vprašanja, kakšen vpliv imajo odločbe obče seje državnega sveta, se pripominja, da so po § 13. zakona o poslovnem redu pri državnem svetu in upravnih sodiščih take odločbe obvezne le za oddelke državnega sveta, torej zaradi tega niti ne za upravna oblastva niti za upravna sodišča. Vendar se pa upravno sodišče v našem primeru pridružuje stališču, ki ga je zavzel državni svet v odločbi obče seje z dne 21. decembra 1938., št. 32.605/38.

Za odločanje v posameznih primerih je pa brez pomena, kdaj je državni svet to odločbo izdal. Državni svet je mnenja, da ima zakon tak smisel, kakršen je razložen v odločbi. Ne more se pa reči, da ima zakon tak smisel šele od odločbe državnega sveta, ampak samo, da ga ima že od svojega početka.

Šolski radio

—r Petek, 21. junija: Kramljanje z mladino; g. Miroslav Zor.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 16. junija, ob 17. uri predaval g. inž. Suhadolc: Organizirajmo kmet. knjigovodstvo.

Mladinska matice

—mm V 3.—4. številki »Časopisa za zgodovino in narodopisje« ocenjuje J. Kontler Klemenčičevo zgodovinsko čitanko »Iz starih in novih časov«. Tu čitamo med drugim: Sodobni zgodovinski pouk je nemogoč brez primernih priročnikov, katerih Slovenci žal še nimamo. Kako pa jih potrebujemo, je pokazalo zanimanje, s katerim je šola sprejela Klemenčičevo delo, prvi poskus zgodovinske čitanke za slovensko dečo. Knjiga vsebuje v slovenskih zgodovinskih učbenikih običajno gradivo, sličice iz sive davnine, o Rimljanih, starih Slovanih, pripoveduje kako smo živeli pod grajskim jarmom, kako je bilo v srednjeveškem samostanu, kako v srednjeveškem mestu, kako v časih Martina Lutra, kako so nekoč sodili itd. Poudarek je predvsem na zgodovinskem okolju in šele v drugi vrsti na tem, kako se je v tem okolju naš človek uveljavljal. Mladinoslovno želi šolska deca slik o naši preteklosti v priročni obliki. V tem oziru je avtor bolj skromen in prinaša pretežno zgodovinske opise. Podajanje psihološko ustreza, kjer je naravno, ne pa, kjer je shematizirano. Knjiga dosega zgodovinsko točnost, kjer sledi zaokroženim slikam pokličenih zgodovinarjev, brez zadostne vsebine pa ostaja, kjer avtor zaokroženih slik ni imel na razpolago. Z izdajo dela sta napravila avtor in založnica prvi korak do prepotrebne zgodovinskega priročnika.

—mm Ekspedicija knjig Mladinske matice se je začela 11. t. m. Za vse šole, ki so poravnale tudi že 10. obrok, so bile knjige že odposlane in jih imajo najbrže že naročniki v rokah. Le naročniki, ki prejmejo knjige v skupnih zabojih po železnici, knjig še niso prejeli. Zanje bodo odposlane prve dni prihodnjega tedna. Prosimo pa, da šole, ki dobijo knjige po železnici, prejmejo ker povzročajo sicer zamudo tudi za šole istega okoliša, ki so naročino že poravnali. Šole, ki dobijo knjige po železnici, sprejmejo posebno obvestilo s potrebnimi pojasnili. Ti, ki niso poravnali vseh 10 obrokov, knjig ne prejmejo. V tem pogledu ne bo mogoče delati prav nobene izjeme.

—mm Knjige, ki jih prejmejo te dni člani Mladinske matice, so:

Arnošt Adamič: »Ljudje v viharju« z ilustracijami Božidarja Jakca. Josip Ribičič: »Upornice«, z ilustracijami L. Trčkove, in Pavel Kunaver: »Zakladi sveta« z mnogimi fotografskimi posnetki.

Učiteljski pevski zbor JUJ Emil Adamič

SKRB UPZ ZA MLADINSKO GLASBO

Poleg drugih nalog svojega širokega delokroga si je nadel Učiteljski pevski zbor delovati tudi za povzdigo mladinskega petja s tem, da ustanovi skupno organizacijo vseh naših mladinskih pevskih zborov, da z njimi prireja pevске festivale in da izdaja glasbene edicije.

UPZ je nekaka stalna pevska šola, v kateri se učitelji-pevovodje seznanjajo s podrobnim delom v pevskih zbora, predvsem mladinskih, in iz katere je v teku 15 letnega obstoja izšlo že lepo število novih pevovodij, ki so se navdušeni nad lepoto naše pesmi posvetili popolnoma delu v pevskih zbora. Pri študiju koncertnih zborov dobi članstvo toliko praktičnih napotkov, da lahko prevzame z znanjem, ki si ga je pridobilo na učiteljskem ter izpopolnilo pri UPZ, vodstvo različnih pevskih zborov. Iz vrst našega stanovskega zbora je končno izšla tudi pobuda za ustanavljanje sodobnih mladinskih pevskih zborov.

Prva večja prireditev za povzdigo mladinskega petja, ki jo je izvedel UPZ, je bil mladinski pevski festival v Ljubljani 1. 1934., na katerem je nastopilo 1400 mladih grl iz različnih krajev naše ožje domovine. Bila je to velika in lepa slavnost, lepa manifestacija učiteljskega dela, ki je našla v naši glasbeni javnosti velik odziv, dosegla v vsakem pogledu velik uspeh in s katere so šli mladi pevci navdušeni in z veseljem na novo delo. S čistim dobičkom te prireditve je UPZ ustanovil fond za mladinsko glasbo, iz katerega je prejel nekaj zborov podpore. Po načrtih naše stanovske pevске družine naj bi ta fond služil skupni organizaciji mladinskih zborov, za nadaljnje prirejanje mladinskih pevskih festivalov in za razpis nagrad za mladinske skladbe. Na žalost je bil imenovan fond lanske leto docela izčrpan.

Skupna organizacija mladinskih pevskih zborov, katere do sedaj naš zbor še ni mogel izvesti, kakor bomo videli iz nadaljnjih vrst,

ne po lastni krivdi, je imela namen postaviti delovanje naših mladinskih pevskih zborov na enotno podlago, dvigniti s tem kvaliteto njihovega dela ter jih gmotno in moralno podpirati v njihovem prizadevanju. UPZ je objavil v »Učiteljskem tovarišu« večkrat na vidnem mestu prošnje in pozive na šole in pevovodje, da mu pošljejo potrebne podatke, ki so potrebni za ustanovitev take skupne organizacije. Prejel je samo štiri odgovore, in sicer od Glasbene šole v Ljutomeru-ter narodnih šol v Smartnem ob Paki, Vitanja pri Celju in Zagradca pri Žužemberku. Pri takem odzivu seveda UPZ ni mogel misliti na ustanovitev tako potrebne skupne organizacije, ki ne bi ostala brez večjega vpliva na splošen razvoj naših mladinskih zborov in mladinske glasbe. Zbor te namere še ni opustil in jo bo skušal realizirati v najbližji bodočnosti.

Glasbene edicije so nastale iz potrebe in pomanjkanja primernih mladinskih skladb za sestavo koncertnih programov za različne šolske proslave in prireditve. UPZ je začel izdajati periodično glasbene priročnike, v katerih naj bi bile primerne eno-, dvo- ali večglasne mladinske pesmi z ali brez spremljave za proslavo prvega decembra, Vidovega dne, Slomskega itd. Imel je tudi namen izdati obširen priročnik pod naslovom »Stirje letni čas«, v katerem bi bile zbrane primerne pesmi, ki se dajo uporabiti pri strnjemem pouku v šoli. UPZ je hotel pomagati z njim našemu učitelstvu pri praktičnem delu v šoli.

Prvo glasbeno edicijo je izdal UPZ leta 1931. ob stoletnici rojstva Frana Levstika pod imenom »Mladini«. Emil Adamič je zbral 8 najlepših tekstov omenjenega knjižnega prvaka, jih vglasbil in poslal naši mladini v veselje in razvedrilo. Posebnost te zbirke je nekaj kompozicij, ki se dajo izvajati kot otroške igrice s petjem (»Mamica, miš in miška« in »Vrabc in konj«). Zbirka ni dosegla zadovoljive razprodaje.

Druga glasbena edicija je bila namenjena proslavam materinskega dne, ker se je ravno pri sestavi koncertnega programa za ta šolski praznik občutilo največje pomanjkanje mladinskih zborov. Glasbeni priročnik je izšel 1. 1938. pod naslovom »Materinski dana v nakladi 1000 izvodov. Na 36 straneh najde učitelj veliko izbrano eno-, dvo- in troglasnih pesmic ter dve kratki igrici s petjem (»Materin god« in »Mamica je žalostna«).

Pri subskripciji je zbor razpečal toliko izvodov omenjene edicije, da ni kril vseh stroškov. Po sklepu predlanske banovinske skupščine je zbor razposlal naknadno višje organiziranim šolam okoli 300 izvodov, 150 šol pa je delo vrnilo. Dokler ni UPZ kril

Stanovska organizacija JUJ

Dabla

— JUJ — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG bo zborovalo v soboto, dne 22. junija 1940., ob 9. uri v Mariboru — Narodni dom z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Proračun za leto 1940./41. 3. Predlogi za banovinsko in državno skupščino. 4. Volitev delegatov. 5. Predavanje: Ledinek Miloš: Struktura učne snovi in strnjnost. 6. Predlogi in slučajnosti.

Odbor.

Poročila

+ JUJ — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOL. — ZAH. DEL je priredilo 25. maja ekskurzijo v Kranj. Udeležba je bila bolj slaba. Prisotnih je bilo le 46 % članov. Morda radi visoke številke na koledarju.

V Kranju nas je na kolodvoru čakal predsednik kranjskega učiteljskega društva tov. Rant Franc, ki nam je izposloval tudi dovoljenje za ogled tekstilne tovarne v Stražišču in gumi tovarne Semperit v Kranju. Najprej smo šli v Stražišče. Čeprav je delo v tovarni precej omejeno, smo vendar natančno videli pot niti od navijanja in barvanja preko tkanja v blago, pranje, barvanje, škrobljenje in likanje blaga in končno pakiranje v omote za prodajo.

Učiteljska tiskarna

—t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnica in računski snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižice 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

—t Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjižarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

ZAMENJAM MESTO ob železnici na šest-razrednici z upraviteljem na manjši šoli. Naslov pri »Učit. tovarišu«.

V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom. Knjige za šolanje svojih otrok: učila za vse šole;

stroškov druge izdaje, ni mogel začeti s pripravi za izdajo nove edicije.

Ko je artistični odbor UPZ sklepal o izdaji tretjega priročnika, je moral ugotoviti samo to, da ima UPZ sicer z izdajami veliko dela in stroškov, kar pa še ne bi bilo glavna ovira za nadaljnje izdajanje, ako bi učiteljsstvo pridno segalo po zborovih izdajah, in da manjka predvsem razumevanja za taka dela. Zato je sklenil radi tega in radi težkih trenutnih razmer opustiti za nekaj časa vsako nadaljnje izdajanje glasbenih edicij in začeti s sistematično vzgojo učiteljev za pevovodje mladinskih zborov. Artistični odbor zbora je sklenil posvetiti pri vsakem pevskem tečaju nekaj časa za predavanje o zgodovini naše mladinske glasbe, o organizaciji in vodstvu mladinskih zborov, o posvetni, cerkveni, narodni in umetni glasbi vseh dob in smeri. Predavali bodo naši najvidnejši delavci in organizatorji na glasbenem polju. Članstvo zbora bi se tako seznanilo z vsem potrebnim za uspešno delo v mladinskem zboru, to pa bi postalo po posameznih sreskih društvih največji in najboljši propagator za mladinsko petje in glasbo sploh.

Na pevskem tečaju v januarju je že predaval tov. Pirnik o zgodovini slovenske mladinske glasbe, na pevskem tečaju v Trbovljah, ki je na žalost odpadel, pa bi tov. Suligoy imel predavanje o praktičnem delu v mladinskem zboru.

Učiteljski pevski zbor je priredil v okviru propagande za mladinsko glasbo tudi Ribičičevo pravilnično igrice »V kraljestvu pačkov« z namenom, dvigniti pri mladini in javnosti sploh interes za mladinske spevoigrice, obenem pa dati skladateljem pobudo za ustvaritev novih del. Čisti dobiček je namenil fondu za odkup Prešernove rojstne hiše. Ljubljanska opera je bila sicer štirikrat do zadnjega kottička razprodana, a nabava potrebnih rekvizitov in garderobe ter velika režija so povzročili, da fondu ni mogel izročiti najmanjšega prispevka. Deficit je pokrtil z izposojanjem garderobe in rekvizitov šolam in društvom proti primernemu odškodninskemu honorarju.

Ako torej niso UPZ uspeli vsi načrti pri njegovem stremljenju za povzdigo mladinskega petja, ne smemo iskati vzrokov samo v njegovih težkih delovnih razmerah, temveč zunaj njega, tam, kakor smo ugotovili zgoraj. Pri vseh načrtih, ki si jih je nadel UPZ ob svoji ustanovitvi, morata sodelovati članstvo zbora in celokupno naše učiteljsstvo, ker go-tovih del UPZ ne more izvesti sam in potrebuje pomoči svojih stanovskih tovarišev in tovarišic.

V Semperitu smo videli predelavanje surovega drevesnega kavčuka z različnimi primesmi, da iz tega dobe maso za izdelovanje podpetnikov, podplatov, pnevmatik in raznih kolesnih obrobo, cevi, zamaškov in dr. Na drugi strani gumi za termofore ter stiskanje in izdelovanje teh; zopet v drugem oddelku valj za vulkaniziranje blaga in izdelovanje pnevmatik.

V obeh tovarnah je bilo osebje jako ljubezno, ko nam je razkazovalo in pojasnjevalo delo v posameznih oddelkih.

Ker bomo imeli junija skoro gotovo še eno zborovanje, je zborovanje v Kranju odpadlo.

Skupno kosilo je bilo v hotelu Stara pošta. Popoldne smo si ogledali poslopje nove ljudske šole, ki je gotovo ena izmed najmodernejših v naši banovini.

Zadovoljni smo se vračali na kolodvor, do koder nas je spremljal naš celodnevni »vodnik« tov. Raub, kateremu še enkrat iskrena hvala za vse.

Ker mora tova. blagajničarka napraviti ob koncu šol. leta obračun, prosim, da vsaj prve dni junija poravnamo vsi članarino za tekoče šolsko leto. Zaostankarji pa še zaostanke.

S. Vrhovec, preds. Zupančičeva, tajnica.

Novosti na knjižnem trgu

—k Slovenska pesmarica — sestavil Joža Glonar, Izdala založba »Hram« v Ljubljani 1940. Založba Hram se je odločila, da bo izdajala naše lepe narodne pesmi v posameznih zbirkah in sicer v obliki majhnih žepnih pesmaric, da bi bilo s tem omogočeno, da pridejo med najširše narodne sloje. Ta knjižica, prva v tej zbirki, vsebuje na 340 straneh 300 slovenskih narodnih pesmi. Cena trdo vezani knjižici je 16 din in se dobi tudi v knjigarni Učiteljske tiskarne.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri francišanskem mostu

Vaakovrstna očala, daljnogledi, barometri, topometri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

Gostilna „Ražem“
Ljubljana — Žabjek
Prvovrstna primorska kuhinja, izborna vina in vedno sveže pivo. — Cenjenemu učiteljsstvu se priporoča **Zoran Ražem**

Telefon št. 28-57